

Příloha k protokolu o SZZ č.

Jméno: **Michal Klimt**

FF JU v Č. Budějovicích

Estetika

Vysoká škola:

Obor:

Ústav estetiky a dějin umění

Vedoucí bakalářské práce

Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.

Oponentka

Datum odevzdání posudku: 12. 6. 2016.....

Mgr. Vera Kaplická Yakimova, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Estetizace designu

.....
(téma)

Michal Klimt se ve své bakalářské práci zavazuje zabývat se problematikou designu především z pohledu systematické estetiky, jak napovídá klíčový pojem ze zadání: estetizace designu. Takový úhel pohledu staví do popředí otázku možnosti vymezení oboru lidské činnosti s tisíciletou tradicí (dějiny hmotné kultury) složitě vpletené mezi dva odlišné světy - svět imaginace, kreativity a dominantní estetické funkce, na straně druhé svět zákonů průmyslu, masové výroby a technických i ekonomických zřetelů. Právě měnící se poměr a hledaná rovnováha mezi funkcí a formou činí z tématu klíčový předmět strukturálně-funkcionálních noetických východisek, ke kterým se též student v hlavní pasáži textu hlásí.

V první až třetí kapitole se Michal Klimt věnuje etymologii pojmu „design“ jakož i historicko-ekonomickým a technickým faktorům, které podmínily vznik designu coby standardizované masové strojové produkce - budoucího nástupce individuální řemeslné výroby užitého umění. Větší prostor věnuje klíčovému období mezi reformistickou a idealistickou reakcí na odcizenou masovou výrobu (Arts and Crafts) a kreativním přijetím podmínek (výhod i limitů) průmyslové výroby (Bauhaus a moderna).

Ve čtvrté kapitole se Michal Klimt dostává k filozofické rovině problematiky designu prostřednictvím pojmu funkce. Ten hraje klíčovou roli pro uchopení estetického aspektu tématu jak v diskusi teoretické estetiky, tak v samotné umělecké praxi, a odráží složitou rovinu vztahu mezi praktickou a estetickou funkcí, která tvoří trvalý dynamizační faktor v architektuře i designu. Pátá kapitola připojuje Broukovu kritiku „estetické pošetilosti“ a závislosti na věcech, šestá potom (letmo a nepřesně) přibližuje jádro sporu mezi Corbusierem a Teigem, jakož i Michlovo demaskování domnělé „přísnosti“ radikálního funkcionalismu v moderní architektuře. V kontextu názvu šesté kapitoly překvapí zařazení dvou textů analytické estetiky, jeden věnovaný definici pojmu umění (Danto), druhý pak ontologii estetických vlastností (Sibley). Od Sibleyho tematizace podmínek přisuzování estetických vlastností se v následující kapitole student dostává ke kritice současné kurátorské praxe podporující domnělou estetizaci designu, aby text zakončil výčtem kritérií pro kvalitní design na základě jeho „funkcionální čitelnosti“.

Pokud bychom měli představený výsledek poměřovat inzerovaným cílem, práce přináší silné zklamání. Její největší slabinou je tematická roztěkanost, která převážila nad soustředěnou a precizní prací s pojmy, které měly hrát klíčovou roli konceptuální páteře práce (estetická funkce, účel, design, umění a především estetizace designu). Klimt tak proplouvá - tu s větší tu s menší suverenitou a věcnou správností - dějinami a etymologií pojmu design, dále systematickou estetikou zaměstnávající strukturalistickou terminologii, přes analytický definiční kontextualismus, aby skončil u fenomenologicko-sémiologické analýzy zjednávaní světa věcí. Na všech přechodech se něco posouvá, vytrácí či nově vynořuje, a celé to připomíná Ecův „sémiologický drift“.

Za vše se zaměříme na pojem estetizace designu. Z autorových vyjádření vyplývá, že estetizaci chápe jako „proces postupného posunu příslušnosti designu k pojmu umění. Je to důsledek přisuzování estetických vlastností neboli estetizace.“

V nejasném vyjádření Klimt ovšem explicitně nerozlišuje mezi estetizací jako záměrným procesem „zkrášlování“ a tendencí estetické funkce ve svazku s ostatními za přispění mnoha psychosociálních faktorů dominovat, což jsou zásadně odlišně směřující tendence (viz s. 42: připisování či přisuzování estetických vlastností není estetizací!).

Odtud pak přechází ke zkoumání otázky, kdy se z artefaktu stává umění, aniž by si již uvědomil, že jím vágně vymezený termín estetizace neznamená v běžném úzu nárůst estetické funkce až k překlopení do kategorie umění, nýbrž právě zmíněný formalistní proces, jehož výsledkem je buď pouhý nefunkční design nebo kýč, a kterého se explicitně nezříká. K vyjasnění problematiky domnělé estetizace designu však nijak nepomáhá ani zapojení textu Bohuslava Brouka. Zprvée, dominance estetické funkce neimplikuje automaticky vysokou estetickou hodnotu, ani není sama o sobě postačující jako jediná podmínka pro přináležitost věci či situace ke kategorii umění (tou je spolu s postavením estetické funkce též mezní přítomnost porušení normy, nebo, např. Kulkovými slovy, minimální přítomnost umělecké hodnoty). Zadruhé, Broukova kritika míří dominantně na kýč, nikoliv na design. Opět pak tedy neplatí ani Klimtův závěr ze str. 35, že „Pokud se (estetická) složka stane dominantní, jakýkoliv její nositel se stane uměním.“

Konečně a za vše ostatní, pokud při hledání pro kategorii designu relevantních predikátů v návaznosti na Dantův kontextualismus tvrdí, že se okruh jeho definičních predikátů rekrutuje spíše z mimoumělecké oblasti, pak navíc rozmýšlí hranice mezi designem a pouhými užitkovými předměty. I kdyby ovšem obhájl takové rozšíření pojmu poukazem na současný zásah designerské ruky do tvaru posledního šroubku, který sjel z výrobní linky, pojem designu tím významně vyprazdňuje. (s. 44)

Chyby naležeme i v rovině čistě interpretační. Konstantně je posunut význam Mukařovského metodologie přesunu funkce do subjektu jako jejího východiska, když Klimt píše, že „...člověk využívá funkce ke svému postoji vůči světu...“ (s.24). funkce *je* bytostně postojem-sebeuplatněním, nikoliv instrumentem.

Přesné není ani podání Le Corbusierova přínosu moderní architektuře: Funkční hledisko radikalizují Le Corbusierovi vykladači, nikoli autor sám, který byl v otázce krásy a jejího zdroje v architektuře čistým platonistou.

Množství formálních nedostatků (vlastní jména psaná s malým písmenem, pod kritická absence čárek, citace bakalářských prací, překlepy) nechme v závěru na okraj a zaměříme se na důvody, pro které miníme práci doporučit k obhajobě. Většinu problémů si autor práce přichystal velmi skromným časovým rozvrhem, kde již nezbyl prostor pro fokusaci na přesně definovaný cíl a precizní obsahové i formální provedení. Autorovi textu totiž neschází, jak dosvědčují některé pasáže práce i zkušenost ze vzájemné diskuze, schopnosti ani chuť klást nově formulované otázky a trefně ilustrovat problematiku designu, kterému profesně, tedy „zevnitř“ rozumí. Uspokojivá je též práce se zdroji a přes značnou formální neučesanost solidní stylistika. Z těchto důvodů **doporučuji práci k obhajobě** a navrhuji jí hodnotit jako dobrou.

Dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Č. Budějovicích

12. 6. 2016

V dne

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	--------------	-----------

*) Nehodící se škrtněte